

AEDNIK I
AEDNIK II
HALJASTAJA II

EESSÕNA

Aednik I, II ja haljastaja II kutsestandardid on asjaomaste institutsioonide poolt kokkulepitud nõuete kogum töötajale esitatavatest oskustest, teadmistest ja vajalikest isikuomadustest.

Kutsestandardi kavandi koostas Toiduainetööstuse ja Põllumajanduse Kutsenõukogu juurde moodustatud aianduse töörühm koosseisus:

Ain Järve	OÜ Kadrioru Park
Aino Mölder	Luu Metsanduskool
Aita Sauemägi	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
Andres Patzig	Eesti Lilleliit
Jaan Kivistik	Räpina Kõrgem Aianduskool
Katrin Lehiste	Kangro&Lehiste lillestuudio OÜ
Livi Rooma	Jäneda Õppe- ja Nõuandekeskus
Priit Põldma	EPMÜ Aianduse Instituut
Valdur Miller	Eesti Aiandusliit
Ülle Grišakov	OÜ Kivisilla

Ajavahemikus 18. aprill – 10. mai 2001. a. viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus, millesse kaasati 34 ettevõtte esindajad Eesti erinevatest piirkondadest. Aednik I, II ja haljastaja II kutsestandardite lõppredaktsiooni koostamisel on eeltoodud töörühm arvestanud kutsestandardi kavandi kohta arvamusküsitlusel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

See kutsestandard on koostatud esmakordselt.

Kutsestandardi koostamisel on arvestatud CEDEFOP'i (European Centre for the Development of Vocational Training – Euroopa Kutsehariduse Arenduskeskus) poolt koostatud Euroopa Liidu liikmesriikide kutseoskusalõuete võrdleva analüüsiga ja Soome kutsekvalifikatsiooninõuetega (näyttötutkintojen kuvaukset)

Aednik I, II ja haljastaja II kutsestandardid on kinnitatud 12. juunil 2001. a. Toiduainetööstuse ja Põllumajanduse Kutsenõukogu otsusega nr. 5.

Kutsestandard on registrisse kantud...

1 KASUTUSALA

- 1) töötajate kvalifikatsiooninõuete määratlemine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 KUTSEKVALIFIKATSIOONISÜSTEEMI TERMINID

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumuste, kogemuste, väärtushinnangutele ja isikuomadustele.

Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel. Kõik kutsed ei eelda kutsekvalifikatsioonide fikseerimist I kuni V tasemeni. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonid määratleb kutsenõukogu.

Aianduse kutsealal on kutsekvalifikatsioonisüsteemis I, II, III ja IV kutsekvalifikatsioon. Maastikukujunduse kutsealal on kutsekvalifikatsioonisüsteemis I, II, III ja IV kutsekvalifikatsioon.

I tase – lihtsate tööülesannete täitmine sarnastes olukordades; põhilised kutsealased oskused ja teadmised on omandatud enamasti läbi koolituse; vajadusel juhendatakse töö käigus; vastutab oma tööülesannete täitmise eest.

II tase – põhiliste tööülesannete täitmine erinevates olukordades; lisaks kutsealastele oskustele ja teadmiste omab vilumust ja kogemust; töötaja töötab iseseisvalt; vastutab oma tööülesannete täitmise eest.

III tase – keerukate tööülesannete täitmine erinevates ja vahelduvates olukordades; omab kutsealast meisterlikkust; valmisolek kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks või laialdased kutsealased oskused ja teadmised on omandatud läbi koolituse; valmisolek korraldada ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutada selle eest.

IV tase – erinevate, keerukate, analüüsimist ja otsustamist eeldavate tööülesannete täitmine muutuvates olukordades; laialdased kutsealased teadmised ja oskused, millele lisanduvad kogemused ja vilumused või juhtimisalased teadmised; korraldab ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

V tase – teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste süstematiseerimist, edasiarendamist ja õpetamist eeldavate tööülesannete täitmine muutuvates olukordades, kõrgel tasemel kutse- ja erialased teadmised, oskused, millele lisanduvad kogemused ja vilumused või juhtimisalased teadmised; korraldab ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

Kutseoskusnõuded

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.

Erioskused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

Konkreetsete teadmiste ja oskuste tasemete kirjeldused

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Keskase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

3 KUTSESTANDARDIGA SEONDUVAD STATISTILISED KOODID

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori¹ järgi kuuluvad aednik ja haljastaja põllumajanduse, jahinduse ja metsamajanduse valdkonda, kood A.

Ametite Klassifikaatori² järgi kuuluvad aednik ja haljastaja 6. pearühma “Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised”, kood 6113

4 KUTSEKVALIFIKATSIOON

Eesti keeles: Aednik I (abiaednik)

Vene keeles: Садовод I

Inglise keeles: Gardener I (garden assistant)

Eesti keeles: Aednik II

Vene keeles: Садовод II

Inglise keeles: Gardener II

Eesti keeles: Haljastaja II (maastikuaednik)

Vene keeles: Садовод-озеленитель II

Inglise keeles: Landscape builder II

5 KUTSEKIRJELDUS

Aednik töötab aedades, haljasaladel, aiandites, kalmistutel, puukoolides, taimede hooldajana katmikaladel jm. Oma töös lähtub ta aedniku kutse-etikast, suhtudes taimedesse kui elusolendesse. Kutse eeldab valmisolekut töötada välitingimustes, vajadusel ka puhkepäevadel. Aednikutöös on oluline vastutustunne, samuti hea tervis ja füüsiline vastupidavus. Intensiivse tootmistehnoloogia korral tuleb puutuda kokku kemikaalidega.

¹ Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestistatud versioon

² International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestistatud versioon

Aednik I (abiaednik) peab omama tööks vajalikke praktilisi oskusi. Ta töötab tavaliselt koos juhendajaga ja tööülesannete täitmisel on oluline juhiste ja korralduste täitmise täpsus.

Aednik II töö põhineb laiematel teoreetilistel teadmistel ja praktilisel töökogemusel ning iseseisvate otsustuste tegemisel. Aednik tegeleb aiasaaduste (aedviljad, istikud, lilled jm) tootmise ja müügiks ettevalmistamisega ning teenuste osutamisega aiatöödel (võrade lõikamine jne).

Aednik II kutsevalifikatsiooni taotlemiseks on vajalikud lisaks aednik I oskustele ja teadmisele (vt pt 6) aednik II oskused ja teadmised (vt. pt 7) ning 1 aasta erialast töökogemust.

Haljastaja II (maastikuaednik) põhitöoks on aedade ning haljastute rajamine ja hooldus, samuti haljastuses kasutatavate väikevormide valik ja ehitamine. Töö eeldab head proportsiooni- ja värvitaju ning ruumilist kujutlusvõimet.

Haljastaja II kutsevalifikatsiooni taotlemiseks on vajalikud lisaks aednik I oskustele ja teadmisele (vt pt 6) haljastaja II oskused ja teadmised (vt pt 8) ning 1 aasta erialast töökogemust.

6 AEDNIK I KUTSEOSKUSNÕUDED

6.1. Üldoskused ja -teadmised

6.1.1. Majandus – algtase

6.1.2. Õigusaktid – algtase

1) kutsealaga seonduvad õigusaktid

2) tööõigus

6.1.3 Töökeskkonna ohutus – algtase

1) tööohutus

2) töötervishoid

3) tööhügieen

4) jäätmekäitlus

5) esmaabi

6.1.4 Töökoha korraldamine

6.1.5 Organisatsioonikäitumine

6.1.6 Eesti keele oskus – algtase (vt lisa A)

6.1.7 Kutse-eetika

6.2. Põhioskused ja -teadmised

6.2.1 Taimekasvatuse – algtase

1) taimede ehitus (morfoloogia)

2) taimede areng aasta (fenoloogia) ja eluea vältel (arengustaadiumid)

3) taimede valguse-, soojuse- ja niiskusevajadus

4) mulla lõimis ja happesus

5) väetised ja taimekaitsevahendid ning nende säilitamine

6) mullaharimise võtted

6.2.2 Materjalid – algtase

1) puuvilja- ja marjakultuurid

2) köögiviljakultuurid

- 3) maitse- ja ravimtaimed
 - 4) ilutaimed ja nende perekonnad
 - 5) umbrohud
 - 6) aiakultuuride haigused ja kahjurid
 - 7) kahjustajate looduslikud vaenlased
 - 8) aiatarvikud
- 6.2.3 **Praktilised oskused – kesktase**
- 1) taimede paljundamine ja pookimine
 - 2) praktilised aiatööd (maa ettevalmistamine, seemnete varumine, seemnete külviks ettevalmistamine ja külv, taimede istutamine, mullasegude valmistamine, väetamine ja taimekaitsetööd vastavalt juhendile, kastmine, kastmis- ning niisutussüsteemide kasutamine ja teenindamine, rohimine, harvendamine, multshimine, toestamine, sidumine, etikettimine, taimede lõikamine ja kujundamine vastavalt juhistele, saagi koristamine, saagi esmane töötlemine ja säilitamine, taimede ettevalmistamine talvitumiseks, talvitumise jälgimine jm)
 - 3) aiatöömehaanika kasutamine (muruniiduk, trimmer, hekilõikur, mullafrees jm)
 - 4) aiatööriistade korrashoid ja töövõtteid
 - 5) teede, muru jm rajamine ning aastaringne hooldamine, lihtsamad ehitustööd
 - 6) dekoreerimata pargade aluste ja vanikute valmistamine

6.3 Lisaoskused ja -teadmised

- 6.3.1 Taimeseadete valmistamine
- 6.3.2 Autojuhtimisoskus (B-kategooria)
- 6.3.3 Põllumajandusmasinate ja traktorite kasutamine ja hooldamine

6.4 Isikuomadused ja võimed

- 1) valmisolek töötada looduses
- 2) füüsilise koormuse taluvus
- 3) vastutusvõime
- 4) kohanemisevõime
- 5) koostöövõime

7 AEDNIK II KUTSEOSKUSNÕUDED

Aednik II kutse kvalifikatsioon sisaldab lisaks aednik I kutseoskusi nõuetele (vt pt 6) alljärgnevat:

7.1 Üldoskused ja -teadmised

- 7.1.1 Õigusaktid – algtase
 - 1) aiasaaduste standardid
- 7.1.2 Klienditeenindus – algtase
- 7.1.3 Töögrupi juhtimine – algtase
- 7.1.4 Raamatupidamine – algtase
 - 1) hinna kujunemine ja eelarve
 - 2) arvestuse ja aruandluse pidamine

- 7.1.5 Keeleoskus (vt lisa A)
 - 1) eesti keel – kesktase
 - 2) üks võõrkeel – algtase
- 7.1.6 Arvuti kasutamine – AO3, AO4, e-posti kasutamine (vt lisa B)

7.2 Põhioskused ja -teadmised

- 7.2.1 Maaviljelus ja taimekasvatuse
 - 1) taime anatoomia, füsioloogia ja süstemaatika – kesktase
 - 2) agrometeoroloogia – algtase
 - 3) mullateadus – algtase
 - 4) väetamine ja taimekaitse – kesktase
 - 5) mullaharimine, umbrohutõrje, viljavaheldus – kesktase
 - 6) maade kuivendamine ja niisutamine – algtase
 - 7) geneetika ja sordiaretus – algtase
- 7.2.2 Aiasaaduste tootmise erinevad tehnoloogiad (kõõgiviljandus, puuviljandus, ilutaimede kasvatamine, seemnekasvatamine) – kesktase
 - 1) enamlevinud aiataimede liigid (ladinakeelsete nimedega) ja sordid (soovitussortiment)
 - 2) seemned, vegetatiivne paljundusmaterjal ja istikud
 - 3) enamlevinud umbrohtude, aiataimede kahjustajate ja nende looduslike vaenlaste bioloogia
 - 4) aiatarvikute valik
 - 5) mullasegud, substraadid, kompostid (valmistamine ja kasutamine)
 - 6) inventeerimine ja aiaraamatu pidamine
- 7.2.3 Tehnoloogilised seadmed ja masinad – algtase
- 7.2.4 Aiasaaduste säilitamine ja müügiks ettevalmistamine – kesktase
- 7.2.5 Objektide kujutamine plaanil ja plaani mahamärgimine – algtase
- 7.2.6 Katmikehitised ja hoidlad – algtase

7.3 Isikuomadused ja võimed

- 1) otsustusvõime
- 2) iseseisvus

8 HALJASTAJA II KUTSEOSKUSNÕUDED

Haljastaja II kutse kvalifikatsioon sisaldab lisaks aednik I kutseoskuskriteeriumidele (vt pt 6) alljärgnevat:

8.1 Üldoskused ja -teadmised

- 8.1.1 Õigusaktid – algtase
 - 1) taimetoodangut, haljastust ja ehitustegevust reguleerivad standardid ja normatiivid
- 8.1.2 Klienditeenindus – algtase
- 8.1.3 Töögrupi juhtimine – algtase
- 8.1.4 Raamatupidamine – algtase
 - 1) hinna kujunemine ja eelarve

- 2) arvestuse ja aruandluse pidamine
- 3) järelkalkulatsioon
- 8.1.5 Keeleoskus (vt lisa A)
 - 1) eesti keel – kesktase
 - 2) üks võõrkeel – algtase
- 8.1.6 Arvuti kasutamine – AO3, AO4, AO6, e-posti kasutamine (vt lisa B)

8.2 Põhioskused ja -teadmised

- 8.2.1 Maaviljelus ja taimekasvatus
 - 1) taimede anatoomia, füsioloogia ja süstemaatika – kesktase
 - 2) agrometeoroloogia – algtase
 - 3) maaviljelus ja mullateadus – algtase
 - 4) mullasegud, substraadid, kompostid (valmistamine ja kasutamine) – kesktase
 - 5) haljastustaimede liigid (ladinakeelsete nimedega) ja sordid; kasvatamine, kasutamine, hooldamine – kesktase
 - 6) enamlevinud umbrohtude, aiataimede kahjustajate ja nende looduslike vaenlaste bioloogia – kesktase
 - 7) ilutaimede väetised ja taimekaitsevahendid (säilitamine ja kasutamine) - kesktase
 - 8) kuivkompositsiooni- ja sisehaljastuse taimed – kesktase
- 8.2.2 Üldotstarbeliste haljasalade ja aedade rajamine – kesktase
 - 1) maa-ala horisontaalne ja vertikaalne mõõtmine ja mõõdistamine, haljastusplaani mahamärkimine
 - 2) mullatööd ja vertikaalplaneerimine, kuivendustööd
 - 3) tugimüüride ja trepid
 - 4) teed ja platsid
 - 5) taimmaterjali transport, säilitamine ja istutamine
 - 6) kastmissüsteemide paigaldamine
 - 7) veekogude rajamine ja nõlvade kindlustamine
- 8.2.3 Eriotstarbeliste haljasalade rajamine – algtase
 - 1) spordiplatsid (murupõhjalised, puistepõhjalised ja kunstmaterjalist)
 - 2) katusaiad
 - 3) terrassi- ning rõduhaljastus
- 8.2.4 Haljasalade hooldus ja korrashoid – kesktase
 - 1) murude hooldamine
 - 2) istutusala hooldamine
 - 3) puude ja põõsaste hooldus- ja kujunduslõikus
 - 4) raied ja kändude juurimine, freesimine
- 8.2.5 Puukirurgia – algtase
- 8.2.6 Haljastuses kasutatavate väikevormide ehitamine – kesktase
 - 1) tarad
 - 2) pergolad
 - 3) mänguväljakute inventar
 - 4) aiamööbel
- 8.2.7 Tehnoloogilised seadmed ja masinad – algtase
- 8.2.8 Haljasalade ja aedade projekteerimine – algtase
 - 1) mõõtkava kasutamine

- 2) istutusplaanide koostamine
 - 3) vertikaalplaneerimise põhialused
 - 4) teede, treppide, basseinide jm. rajatiste, lihtsamate jooniste tegemine
- 8.2.9 Töö korraldus ja järjekord

8.3 Lisaoskused ja -teadmised

8.3.1 Sisehaljastus

8.4 Isikuomadused ja võimed

- 1) visuaalne mälu
- 2) värvi- ja proportsioonitaju
- 3) ruumiline kujutlusvõime
- 4) loomingulisus
- 5) otsustusvõime, iseseisvus

9 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib standardit muuta enne standardi kehtivusaja lõppu.

10 KINNITAJA

Aednik I, II ja haljastaja II kutsestandardid on kinnitanud Toiduainetööstuse ja Põllumajanduse Kutsenõukogu koosseisus:

Helve Remmel	Eesti Toiduainetööstuse Liit
Kaul Nurm	Eesti Talupidajate Keskliit
Helle Koppel	Eesti Lihaliit
Rein Reisson	Eesti Piimaliit
Ülo Rekkaro	Eesti Leivaliit
Maie Kreek	Eesti Kalaliit
Aleksander Skoblov	Viina Liit
Maie Rattasep	Eesti Veinitootjate Liit
Andres Patzig	Eesti Lilleliit
Valdur Miller	Eesti Aiandusliit
Toivo Orgusaar	Eesti Kalurite Liit
Vaike Kilvits	Eesti Pagarite Selts
Hannes Rei	Riigimetsa Majandamise Keskus
Viktor Sartakov	Eesti Põllumajandustootjate Keskliit
Riina Nei	Eesti Toiduainete- ja Maatöötajate Keskliit
Aldo Tamm	Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda
Toomas Kevvai	Põllumajandusministeerium
Marge Kõiva	Haridusministeerium
Malle Kindel	Sotsiaalministeerium
Helle Aruniit	Riigi Tarbijakaitseamet
Tiia Randma	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Alljärgnevides nõuetes on lähtunud Eesti Vabariigi keeleseaduses kasutatavatest keeleoskustasemetest, laiendades samad nõuded võõrkeelele.

Eristatakse kolme keeleoskustaset:

Algtase – keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik tuleb toime tuttavates keelekasutusolukordades, saab aru selgest kõnest igapäeva elu puudutavatel teemadel, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ning oskab täita lihtsaid tüüpdokumente ja kirjutada lühikesi tarbetekste.

Kesktase – keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik tuleb toime mitmekesisetes keelekasutusolukordades, saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab raskusteta igapäeva elu kajastavate tekstide sisu, suudab kirjutada oma tegevusvaldkonda puudutavaid tekste.

Kõrgtase – keele suuline ja kirjalik oskus. Isik väljendab ennast vabalt, sõltumata keelekasutusolukorrast, saab aru ka kiire tempoga kõnest, mõistab raskusteta keerulisemate tekstide sisu, suudab kirjutada stiililt ja funktsioonilt erinevaid tekste.

ARVUTI KASUTAMISE OSKUS ELEMENTAARSEL TASEMEL

Arvutikasutaja oskustunnistus – AO (ECDL – European Computer Driving Licence) on Euroopas välja töötatud infoühiskonna tundmise ja arvutikasutuse kvalifikatsioonistandard, mis katab laiatarbe rakendustarkvara praktiliste baasoskuste taseme. (AO tunnistuse omamine ei ole kutsekvalifikatsiooni taotlemisel kohustuslik.)
7 moodulit:

- AO1 – Infotehnoloogia ja ühiskond
- AO2 – Arvuti kasutamine ja failihaldussüsteemid
- AO3 – Tekstitöötlus
- AO4 – Tabelitöötlus
- AO5 – Andmebaasid
- AO6 – Arvutigraafika
- AO7 – Interneti kasutamine

AO1 INFOTEHNOLOOGIA JA ÜHISKOND

1. Infotehnoloogia kasutamine
2. Eesti ja infotehnoloogia

AO2 ARVUTI KASUTAMINE JA FAILIHALDUSSÜSTEEMID

1. Põhimõisted ja terminid
2. Arvuti kasutamine
3. Failid ja kaustad

AO3 TEKSTITÖÖTLUS

1. Tekstitoimetid, nende formaadid ning üldised tekstiformaadid (*.txt, *.rtf)
2. Töö olemasoleva dokumendiga
3. Uue dokumendi loomine
4. Teksti ümberpaigutamine ja korrigeerimine dokumendis
5. Teksti välimuse muutmine
6. Lehekülje kujundus
7. Töö tabelitega
8. Seosed teiste dokumentide ja programmidega
9. Teksti keele määramine ja õigekeele kontroll
10. Dokumendi trükkimine

AO4 TABELTÖÖTLUS

1. Töö olemasoleva tabeliga
2. Uue tabeli loomine
3. Tabeli kujundamine
4. Andmete sorteerimine (ühe ja mitme tunnuse järgi)
5. Arvutused tabelis
6. Diagrammi loomine
7. Diagrammi parameetrite muutmine
8. Dokumendi päise ja jaluse loomine
9. Tabeli trükkimine

AO5 ANDMEBAASID

1. Olemasoleva andmebaasi kasutamine
2. Uue andmebaasi loomine
3. Päringu koostamine
4. Aruannete koostamine (programmitarga e. nõustaja (Wizard) abil)
5. Andmetabel tekstitoimetis ja tema kasutamise võimalused
6. Andmete (tabeli, päringu tulemuse, aruande) eksportimine tekstifailiks (.txt, .rtf, .doc jm)

AO6 ARVUTIGRAAFIKA

1. Esitluse loomine
2. Kujundamine ja joonistamine

AO7 INTERNETI KASUTAMINE

1. Elektronkiri
2. WWW
3. Uudisgrupid
4. Listid
5. FTP